

כלי המחקר פותח עבור קרן שלם על ידי
המכון הישראלי להנגשה קוגניטיבית
דצמבר 2019
המחקר לא יצא לפועל בשל פרוץ הקורונה

חוברת הנחיות לחוקר **שאלון צרכים להנגשה של מידע במקומות ציבוריים** **עבור אנשים עם מוגבלות שכלית**

מדריך יקר,
בשאלון שתעביר אוספים מידע על השתתפות של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בסוגי שירות שונים בסביבה.
המטרה של השאלון היא לשפר את השירות, כך שאנשים עם מוגבלות יוכלו להשתתף וליהנות ממה שקורה בסביבה בצורה מתאימה ונוחה.
קהל היעד של השאלון הוא אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.
השאלונים הותאמו במיוחד ליכולות ולקשיים הקוגניטיביים של אנשים עם מוגבלות שכלית.
ההוראות במסמכים כתובות בלשון זכר, אך הן פונות לנשים ולגברים כאחד.

מה צריך להכין לפני המפגש עם האדם?

1. הכן מראש את כל הציווד הנדרש:

☐ פריט מס' 1 –

החוברת הזו – [חוברת הנחיות לחוקר](#). החוברת מכילה:

1. הוראות והכנה לקראת העברת השאלון
2. תשובות אפשריות בפישוט לשוני/מותאמות (ראה נספח)
יש להציג אותן למרואיין בזמן המפגש.

☐ פריט מס' 2 –

[שאלון איתור צרכים להנגשה של מידע במקומות ציבוריים עבור אנשים עם מוגבלות שכלית](#)

יש לצלם בהתאם למספר המרואיינים.

☐ פריט מס' 3 –

[מסמך נלווה לשאלון עבור המרואיין](#) - המסמך מכיל סמלים מותאמים עבור המרואיין כדי שיוכל להבין את השאלות שתשאל אותו.
יש לצלם בהתאם למספר המרואיינים

☐ כלי כתיבה

☐ דף לבן ריק

2. ענה על החלק הראשון של [השאלון](#) לגבי המרואיין בעצמך, ללא המרואיין.
3. בחר מראש מקום מתאים למפגש.
סביבה מתאימה היא תנאי הכרחי לקיום המפגש.
הסביבה של המפגש צריכה להיות:
נעימה, שקטה, מוארת וללא הסחות דעת.
למשל: ללא אנשים עוברים ושבים, ללא מסכים מרצדים.
4. התארגן ברמה האישית לקראת המפגש.
למשל: הצטייד בבקבוק מים, השתק את הטלפון הנייד.

חשוב מאוד

לפני המפגש עם האדם, וודא שכל ההוראות למדריך ברורות לך.
במהלך הקריאה, סמן את ההוראות שאינן ברורות עבורך.
במקרה שההוראות לא ברורות, אפשר לפנות לגב' שרון גנות,
מנהלת פיתוח ידע ושותפויות של קרן שלם.

פרטים ליצירת קשר:

טלפון 050-2885511

אימייל sganot@kshalem.org.il

מה צריך לדעת לפני המפגש עם האדם?

1. תקשורת:

במהלך השיחה, הקפד על:

- תקשורת מנומסת ומכבדת: הקפד על תקשורת בוגרת, בהתאם לגיל האדם(תקשורת לא ילדותית).
- קצב דיבור סביר: לא מהיר מדי, לא איטי מדי.
- עוצמת דיבור סבירה ומתאימה:
- כשמדברים חזק, זה לא הופך את התוכן לברור יותר!

• שימוש במושגים שמופיעים בשאלון:

צוות הנגשה קוגניטיבית התאים את השאלונים לאנשים עם מוגבלות קוגניטיבית.
קבוצת מבקרים אישרה שהנוסח מובן לקהל היעד.
על כן, הקפד לדייק בהעברת השאלון:
הצמד לניסוחים של השאלות.
השתמש במונחים ובהסברים שכתובים.
אם האדם לא מבין, היעזר בהסברים ובדוגמאות שמופיעים בשאלון.
לדוגמה, לאחר המילה "קולנוע" בשאלון, מופיע הסבר לאדם שניתן להיעזר בו במידה
ויש צורך:
"קולנוע: מקום עם אולם שאפשר לראות בו סרטים".
לאחר השימוש בהסבר הכתוב, אם האדם עדיין מתקשה, נסח את המשפט מחדש והוסף
דוגמה.

2. התאמות מיוחדות:

יש להתאים את המפגש לכל אדם, בהתאם למוגבלות שלו:
יתכן שהאדם זקוק לכמה רגעים לפני שהוא עונה על שאלה.
אפשר לאדם לענות בקצב שלו.
אם לאחר פרק זמן האדם לא עונה, שאל את השאלה באופן שונה. האדם עלול להתקשות בשמירה
על קשב לאורך זמן.
במידה והאדם נראה מוסח, עייף או חסר מנוחה:
הצע לאדם לשתות כוס מים.
הצע לאדם לצאת להפסקה קצרה (של כ-10 דקות).

מהו המבנה של המפגש?

המבנה של המפגש עוזר לאדם ולמדריך לחוש ביטחון, ולדעת מה יקרה בהמשך.
המבנה הקבוע של המפגש הוא:

1. הצגה עצמית

הקפד על הצגה עצמית, כפי שמופיעה בהתחלה כל שאלון:

- שם
- תפקיד
- המטרה של המפגש בקצרה

זכור: גם אם אתה זוכר את האדם, לא בטוח שהאדם זוכר את השם או את התפקיד שלך.

2. אי הסכמה למענה על השאלון:

אחרי שמסבירים לאדם על המטרה של השאלון, מופיעה שאלה האם האדם מסכים לענות על השאלות.

אפשר להמשיך לענות על השאלון רק אם האדם מסכים.
האדם יכול לבחור לפרוש מהמענה על השאלון בכל שלב.
במידה והאדם לא מעוניין להשתתף – כבד את הבקשה של האדם.
סיים את הפגישה, ועדכן את האחראי שלך.

3. שאלות ותשובות

הקרא את השאלות לאדם.
יתכן שהאדם יזדקק לכמה רגעים לפני שיענה על השאלה.
אפשר לאדם לענות בקצב שלו.
אין להאיץ באדם.
אם האדם לא מבין את השאלה, סייע לאדם בהבהרת המידע.
ההבהרות הן לגבי השפה בלבד, ללא פרשנות.
המנע מהסבר יתר, הובלה של האדם לתשובה מסוימת או דחיקה של האדם "לזרוק תשובה".

4. תשובות אפשריות מותאמות (הנספח בחוברת זאת)

בחלק מהשאלות האדם צריך לבחור את התשובה שלו מתוך אפשרויות.
התשובות האפשריות המותאמות מסייעות לאדם לענות על השאלה.
לכל תשובה אפשרית יש סמל מתאים.
כשמשמשים בתשובות אפשריות מותאמות:
הצג לאדם את התשובות האפשריות המותאמות והסמלים.
הסבר לאדם איך משמשים בתשובות.
שמע את תשובתו של האדם, וסמן בשאלון במקום המתאים.

5. סיום הפגישה

כמו בכל המפגש, שמור על אוירה טובה ונעימה.
אפשר לאדם לשאול שאלות או לבקש הבהרות.
הודה לאדם על ההשתתפות שלו במפגש.

כלים לשימוש בעת העברת השאלון:

1. פריט מס' 2 - שאלון להעברה

השאלון מורכב משני חלקים.

החלק הראשון של שאלון הוא שאלות למדריך על האדם.

בחלק זה יש שאלות על רקע כללי של האדם, בהתאם למידע שיש לך על האדם.

יש להשלים חלק זה מחוץ למפגש עם האדם.

כך, אנחנו שומרים על הקשב של האדם רק למקומות שבהם המעורבות של האדם הכרחית.

החלק השני של השאלון הוא שאלות לאדם עם מגבלה שכלית התפתחותית:

אנא עבור איתו על השאלות שבחלק זה, וכתוב את התשובות בעצמך.

2. פריט מס' 3 - מסמך נלווה למרואיין

מסמך עם סמלים.

המסמך עוזר להמחיש את המושג עליו שואלים.

למשל, ליד המילה "בית קפה", יש סמל של בית קפה:



במהלך החלק השני של **השאלון להעברה** (החלק שממלאים יחד עם האדם),

בכל שאלה, הצג לאדם את הסמל הרלוונטי לשאלה שבמסמך למרואיין.

3. תשובות אפשריות מותאמות ואיסוף תשובות מהאדם

לכל שאלה סגורה יש תשובות אפשריות מותאמות.

לכל תשובה אפשרית התאמנו סמל מיוחד.

למשל, לתשובה "הרבה", התאמנו את הסמל הבא:



במהלך החלק השני של השאלון להעברה, במידה ומדובר בשאלה סגורה הצג את התשובות

האפשריות המותאמות.

התשובות האפשריות המותאמות נמצאות בנספח שבחוברת זאת.

כמו כן, יש להגיע עם דף לבן ריק למפגש.

הסתר עם הדף הריק שורות עם תשובות אפשריות מותאמות שאינן רלוונטיות באותו שלב.
לדוגמה:

כשאתה שואל: "כמה אתה מבקר בסופר מרקט (מכולת)?"

הצג את שורת התשובות האפשריות המותאמות: "הרבה, קצת, בכלל לא", שבנספח
של חוברת זו.

הסתר עם הדף הריק את שורות התשובות האפשריות המותאמות הבאות.

- אם האדם ענה "בכלל לא":

עבור לשאלה על המקום הבא (למשל, "קניון או מרכז קניות").

- אם האדם ענה "הרבה" או "קצת":

1. שאל את השאלה: "איך אתה מגיע לסופר מרקט (מכולת)?"

חשוף את השורה השנייה של התשובות האפשריות המותאמות: "ברגל, אוטובוס,
רכבת, מונית, מסיעים אותי", שבנספח של חוברת זו.

2. שאל את השאלה: "אתה מגיע לבד או עם מלווה (למשל: מדריך, הורה)?"

חשוף את השורה השלישית של התשובות המותאמות: "לבד, עם מלווה", שבנספח
של חוברת זו.

עבור לשאלה על המקום הבא (למשל, "קניון או מרכז קניות").

לאחר שסיימת לשאול על כל המקומות השונים, מופיעה שאלה פתוחה:

"כשאתה מגיע ל _____ [שם המקום],

מה יכול לעזור לך להבין מה עושים שם?"

אנא אפשר לאדם לענות באופן חופשי.

במידה והאדם זקוק להכוונה, הצג את המשך הסמלים [מהמסמך הנלווה למראיין](#) בזה אחר זה.

עבור כל אחד מהסמלים, הצג לאדם את שורת התשובות האפשריות המותאמות העליונה,

שנמצאת בנספח של חוברת זו.

שים לב:

השאלון מועבר במגוון קהילות ומגזרים.

עליך להתאים את השאלון תרבותית ודתית לאדם שמולך.

הדבר מתבטא ב-2 שאלות עיקריות:

1. כששואלים על בית כנסת, מסגד או כנסייה (סעיף 15), אנא ציין את מוסד הדת הרלוונטי לאדם שמולך, והצבע על התמונה המתאימה בחוברת המרואיין שלו.
2. כששואלים על עירייה או מועצה (סעיף 16), אנא ציין את המוסד המתאים לאדם לפי סביבת המגורים הנוכחית של האדם.

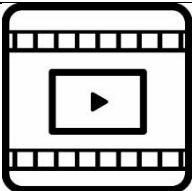
נספח: שאלות אפשריות מותאמות

כמה אתה מבקר ב _____ ?		
בכלל לא	קצת	הרבה

איך אתה מגיע ל _____ ?				
מסיעים אותי	מונית	רכבת	אוטובוס	ברגל

אתה מגיע לבד או עם מלווה (למשל: מדריך, הורה)?	
עם מלווה	לבד

מה יכול לעזור לך להבין מה עושים שם?			
לא	כן		שלטים

			דף עם הסבר כתוב
			סרט קצר עם הסבר
			אתר אינטרנט
			הודעת אס.אם.אס
			אדם שמסביר
			רמקול שאפשר לשמוע בו הסבר

יש מקום שאתה רוצה להגיע אליו, אבל אתה לא מגיע אליו?	
כן	לא

